

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 2 december 2020

Dossiernr. : K23497

Documentnr. : 2020-114186

Verzonden : 4 december 2020

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 2 november 2020 een aanvraag ontvangen voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel soorten.

De aanvraag is ingediend door Eelerwoude, Brink 4a, 7981 BZ te Diever, in opdracht van Waterschap Noorderzijlvest, Stedumermaar 1, 9700 AA te Groningen.

De aanvraag heeft betrekking op Herontwikkeling oevers Reitdiep te Garnwerd.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.10, lid 2, van de Wet natuurbescherming (Wnb) ten aanzien van waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.10, lid 1b, Wnb);
- II. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2021;

- III. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit:
1. voorschriften;
 2. overwegingen bij besluit;
 3. de aanvraag van 2 november 2020 inclusief activiteitenplan *Eelerwoude, 2 november 2020. "Projectplan Reitdiep Herinrichting oevers Garnwerd". Projectnummer 10315.*

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

namens dezen:

A.J. Hoogerwerf

Hoofd van de afdeling Landelijk Gebied en Water

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage Overwegingen bij het Besluit voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (<https://www.provinciegroningen.nl/contact/klacht-over-de-provincie/bezwaar-maken/>). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met het secretariaat Landelijk Gebied en Water via het telefoonnummer 050 - 3164543. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Wij verzoeken u het dossiernummer te vermelden.

BIJLAGEN

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op waterspitsmuis en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan genoemd in voorschrift 1 worden aangetroffen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De hier beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie (digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
8. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, bijgevoegd meldingsformulier (bijlage 2) in te vullen en ons toe te sturen, uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden.

Specifieke voorschriften

9. Alle maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van waterspitsmuis.
10. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van waterspitsmuis. De werkzaamheden dienen opgestart te worden buiten de meest kwetsbare periode, buiten de voortplantings- en winterperiode. De voortplantingsperiode van de waterspitsmuis loopt globaal van 15 maart tot 1 oktober. In de winterperiode is de soort vooral kwetsbaar bij vorst en een sneeuwlaag. Afhankelijk van het seizoen en de weeromstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van waterspitsmuis.

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van de soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

11. Enkele weken voor de start van het grondwerk en buiten de kwetsbare periode dienen de gehele planlocaties zoveel mogelijk opgeruimd en ongeschikt gemaakt te worden als leefgebied voor de waterspitsmuis door het handmatig verwijderen van struiken, takken, dode vegetatie en dergelijke. Vervolgens dient de vegetatie (machinaal) kort gehouden te worden. Langs de oeverrand van de planlocaties moet een deel van de oever-/rietvegetatie behouden blijven dat als dekking/rustplaats en migratieroute kan fungeren. Bij het uitvoeren van de maaiwerkzaamheden en de graafwerkzaamheden dient één kant op gewerkt te worden om de dieren de kans te geven zelf het gebied te verlaten. In open water dient altijd naar een open einde gewerkt te worden. De maai- en graafwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de periode september tot en met november en van april tot en met maart. Langs de randen van de planlocaties worden ruige (en schrale) randen gecreëerd en/of behouden.
12. Werkzaamheden mogen niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nachttactieve soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook dienen zo weinig mogelijk verstoringsbronnen ingezet te worden als aggregaten of verlichting.

Overige voorschriften

13. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4 van de Wnb.
14. Indien een verlenging van deze ontheffing wenselijk is, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
15. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl. U kunt ook contact opnemen met Afdeling Landelijk Gebied en Water van de Provincie Groningen, Secretariaat_LGW@provinciegroningen.nl.

Overwegingen bij Besluit

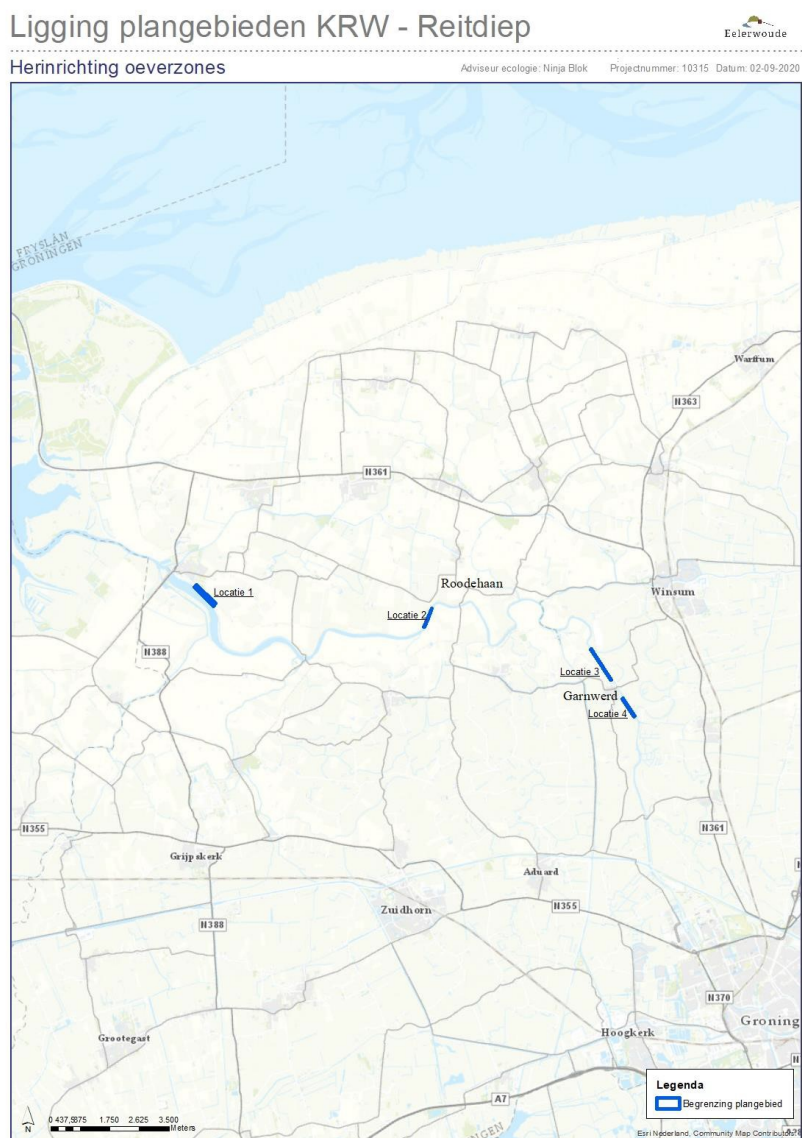
1 Nadere toelichting brongegevens

Onderwerp: Verzoek om ontheffing in het kader van soortbescherming.

Activiteitenplan: *Eelerwoude, 2 november 2020. "Projectplan Reitdiep Herinrichting oevers Garnwerd". Projectnummer 10315.*

Activiteit: Het Waterschap Noorderzijlvest is voornemens om op een aantal locaties nabij Zoutkamp, Roodehaan en Garnwerd langs het Reitdiep natuurvriendelijke oevers te realiseren. Dit besluit heeft enkel betrekking op twee locaties te Garnwerd.

Reden voor deze aanvraag: Omdat de werkzaamheden onvermijdelijk in het leefgebied van waterspitsmuis zullen plaatsvinden, is ontheffing aangevraagd.

Figuur 1. Ligging plangebieden ten opzichte van de omgeving en het Reitdiep (Esri, 2020). Locatie 1 en 2 maken geen onderdeel uit van onderhavig projectplan. Het besluit heeft dus enkel betrekking op locatie 3 en 4.

Plangebied:

De planlocaties zijn onderdeel van de oevers van het Reitdiep gelegen in de provincie Groningen. Het Reitdiep loopt vanaf de stad Groningen naar het Lauwersmeer. Het Reitdiep is de belangrijkste afwatering van het noorden en westen van de provincie Groningen. In dit project gaat het om twee planlocaties langs het Reitdiep ten zuidoosten van het Lauwersmeer. De planlocaties liggen ten noorden en ten zuiden van het dorp Garnwerd:

- Garnwerd Noord (Planlocatie 3);
- Garnwerd Zuid (Planlocatie 4).

Planlocatie 3 – Garnwerd (noord):

Planlocatie 3 ligt ten noorden van Garnwerd en heeft een lengte van 1.300 meter (zie figuur 2). De breedte van de oeverzone is maximaal 5-10 meter landinwaarts. Op een aantal plekken in het traject, zijn vooroevers aanwezig met een ondiepe waterzone. De rietstrook varieert over de lengte van de planlocatie van ongeveer 2 – 10 meter. Tevens zijn er kleine delen waar rietvegetatie geheel ontbreekt. Ten zuiden van het traject is een koepelwilg aanwezig. De rietvegetatie wordt gedomineerd door 1-3-jarig riet, harig wilgenroosje, liesgras, speerdistel, waterbies. Ook staan er oppervlaktes met ruige vegetaties met kruiden als zegges, pitrus, ridderzuring, watermunt en egelskop in de oeverzone. In de vooroevers zijn ook enkele zwanenbloemen aanwezig. Het gebied wordt begraasd door schapen.

Figuur 2. Begrenzing van planlocatie 3 ten opzichte van Garnwerd (Bron: Esri, 2020).

Planlocatie 4 – Garnwerd (zuid)

Planlocatie 4 betreft een oeverzone gelegen direct ten zuiden van Garnwerd (zie figuur 3). Het traject is circa 600 meter lang en maximaal 5-10 meter breed. De breedte van de rietvegetatie varieert over het traject tussen de 1-10 meter. Hierin staat overwegend vegetatie als overjarig riet, harig wilgenroosje, oeverzegge, valeriaan, watermunt en opslag van gewone esdoorn. Het gebied wordt begraasd door melkkoeien.

Figuur 3. Begrenzing van planlocatie 4 ten opzichte van Garnwerd (Bron: Esri, 2020).

Werkzaamheden: Het betreft herinrichtingswerkzaamheden aan de oeverzones van het Reitdiep. Het oeververloop wordt zo ingericht, dat er een dynamische overgang ontstaat tussen land en water. Hierdoor kunnen de oevers onderverdeeld worden in verschillende zones. De verschillende zones hebben ieder vaak hun eigen vegetatie welke afhankelijk is van bodemtype, voedselrijkheid, reeds aanwezige vegetatie etc. Naar verwachting zullen de oevers bestaan uit verschillende ruigtes met algemene plantensoorten en aan de waterzijde moerasvegetatie. Opschot is niet wenselijk (weidevogels) en wordt dan ook regelmatig verwijderd (beheer). Met het uitvoeren van de herinrichting in het Reitdiep wordt getracht het leefgebied voor onder andere vissen, amfibieën en vogels te verbeteren.

Planlocatie 3 – Garnwerd (noord)

De oeverzone wordt nabij Garnwerd tot over 10 meter breed ontgraven tot een diepte van maximaal 1,00 meter onder het waterpeil. De bestaande oeververdediging van stortsteen, alsmede een 1 meter brede rietkraag langs het water, blijft behouden. Om circulatie van water in de natuurvriendelijke oevers mogelijk te maken wordt om circa iedere 200 meter een doorsteek in het stortsteen gemaakt.

De werkzaamheden worden vanaf het land of middels een ponton + kraan of kraanschip uitgevoerd.

Planlocatie 4 – Garnwerd (zuid)

De oeverzone wordt tot ongeveer 15 meter breed ontgraven tot een diepte van maximaal 1 meter onder het waterpeil. De oever loopt hierbij op tot circa 0,20 m waterdiepte. Hierdoor ontstaat een natuurvriendelijke oevers met een geleidelijke overgang naar het maaiveld.

De werkzaamheden worden zo veel mogelijk vanaf het land uitgevoerd. De vrijkomende grond wordt ter beschikking gesteld aan de aangrenzende eigenaar.

Planning:

- start werkzaamheden: 1 december 2020;
- einde werkzaamheden: 15 maart 2021.

Ontheffing is aangevraagd voor verwachte overtreding van de volgende verbodsbepalingen:

opzettelijk doden of vangen (artikel 3.10 lid 1a Wnb);	waterspitsmuis
opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.10 lid 1b Wnb);	

De activiteit heeft geen betrekking op het onderdeel gebiedsbescherming (hoofdstuk 2, Wnb) en het vellen van houtopstanden (hoofdstuk 4, Wnb). Significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden zijn eveneens niet aan de orde. Er zijn voor deze onderdelen geen vervolgstappen noodzakelijk.

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming. Binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag dient op de aanvraag te worden beslist.

2.2 Volledigheid

Met de aangeleverde gegevens is de aanvraag ontvankelijk gebleken om te kunnen beoordelen.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie in "Het Dagblad van het Noorden" en op de provinciale website.

3 Soortbescherming

3.1 Beoordeling

Een ontheffing als bedoeld in artikel 3.10 lid 2 Wnb kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Onderstaande beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1.1 Alternatievenafweging

In hoofdstuk 9 van het activiteitenplan is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die minder ecologisch negatief effect heeft op de aanwezige beschermde soorten. Het project is locatie specifiek. In deze situatie wordt met de gekozen locatie, planning, werkwijze en inrichting (buiten de kwetsbare periode) schade aan aanwezige beschermde soorten voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

3.1.2 Belangenafweging

De ontheffing is aangevraagd voor waterspitsmuis in het volgende belang:

- in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (artikel 3.10, lid 2.a).

In het kader van het behalen van de Kaderrichtlijn Water-doelstellingen wordt binnen een tweetal planlocaties de oevers van het Reitdiep door het Waterschap Noorderzijlvest ingericht als natuurvriendelijke oever. Als gevolg van de werkzaamheden treedt er verstoring en verlies op van verblijfplaatsen en het leefgebied van de waterspitsmuis. De soort is bekend in de omgeving van de planlocaties (NDFF) en is recent in de directe omgeving van de planlocaties aangetroffen. In hoofdstuk 8 van het activiteitenplan is bovenstaand geldig belang verder toegelicht.

Bovenstaand geldend belang is voldoende onderbouwd om de (tijdelijke) negatieve effecten op de beschermde waterspitsmuis, die als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

3.1.3 Ecologische afweging

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van waterspitsmuis is tijdens het onderzoek op basis van landelijke protocollen en onder begeleiding van ecologisch deskundigen voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het activiteitenplan.

Resultaten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat waterspitsmuis binnen het plangebied aanwezig is. Het is aannemelijk dat delen van de oeverzones van planlocaties 3 en 4 en de nabije omgeving onderdeel uitmaken van het leefgebied van de waterspitsmuis. Ook uit actuele verspreidingsgegevens zijn waarnemingen van de waterspitsmuis bekend in de omgeving. Het betreft 12 waarnemingen binnen een straal van 2 km van de planlocaties, en zijn vastgesteld in de periode van 2016 t/m 2020 (NDFF, 2020). Binnen de planlocaties zelf, zijn geen waarnemingen bekend. De dichtstbijzijnde waarnemingen zijn bekend uit een braakbalonderzoek op een erf dat 200 meter ten westen van planlocatie 3 ligt. Een dergelijke locatie is ook bekend ter hoogte van planlocatie 4. De omvang van de lokale populatie is niet bekend.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Plaatsen met ruigere oevervegetatie is potentieel biotoop voor de soort en is in het gebied ruimschoots aanwezig. Gezien de habitatseisen van waterspitsmuis kunnen delen van de oeverzones van planlocaties 3 en 4 nabij Garnwerd aangemerkt worden als geschikt leefgebied. Het nabijgelegen Oude Diepje vormt eveneens optimaal leefgebied. Het Reitdiep en Oude Diepje staan met elkaar in verbinding. Hierdoor is er alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig, dat door waterspitsmuizen op eigen kracht te bereiken is.

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor waterspitsmuis tijdelijk verstoord of weggenomen. De werkzaamheden hebben effect op het aangetroffen leefgebied met vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het plangebied. Daarnaast heeft de ingreep negatieve effecten op individuen van deze soort.

Als gevolg van de graafwerkzaamheden binnen planlocaties 3 en 4 zijn negatieve effecten op korte termijn voor de waterspitsmuis niet uit te sluiten. Hierdoor kunnen verblijfplaatsen en leefgebied verstoord en vernietigd of zonder opzet een waterspitsmuis gedood worden. Het zal hier echter niet gaan om grote aantallen verblijfplaatsen, en in de omgeving is meer geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis aanwezig. Het betreft de overige delen van het Reitdiep en het gerealiseerde leefgebied in het nabijgelegen Oude Diepje. Bij uitvoering van de werkzaamheden kan de soort naar deze aangrenzende gebieden toe trekken. Indien langs de oeverrand van de planlocaties een deel van de ruige oever-/rietvegetatie behouden blijft, zijn negatieve effecten op lange termijn niet te verwachten. Door de realisatie van de natuurvriendelijke oevers en toename van ruige oevervegetatie, ontstaat er in de toekomstige situatie geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis. Voor de (tijdelijke) vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen (overtreding van art. 3.10 lid 1b Wnb) en omdat het niet geheel uit te sluiten is dat er waterspitsmuizen gedood worden (overtreding art. 3.10 lid 1a Wnb), wordt hiervoor ontheffing aangevraagd.

In de directe omgeving van de planlocaties vinden geen andere werkzaamheden plaats die invloed hebben op het leefgebied van de waterspitsmuis. Cumulatieve effecten zijn dan ook niet te verwachten.

Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers verstoort op korte termijn tijdelijk het leefgebied, waarbij mogelijk verblijfplaatsen worden vernietigd. De kwantiteit aan beschikbaar leefgebied neemt hierdoor tijdelijk af. Aangezien de voorgenomen ingreep bestaat uit het realiseren van natuurvriendelijke oevers, neemt op lange termijn echter de kwantiteit van het beschikbaar leefgebied juist toe.

De in de aanvraag genoemde verbodsbepaling (het vernietigen van verblijfplaatsen) wordt als gevolg van werkzaamheden overtreden.

Als gevolg van de voorgestelde zorgvuldige werkwijze is van opzettelijk doden van waterspitsmuis echter geen sprake. Het betreft een mobiele soort en er worden genoeg maatregelen in acht genomen om doden te voorkomen, zoals het ongeschikt maken van leefgebied. Overtreding van de verbodsbepaling lid 1a van artikel 3.10 is daarom niet aan de orde.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

Met de voorgestelde werkwijze, planning en inrichting en de in hoofdstuk 11 van het activiteitenplan voorgestelde maatregelen worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Globaal komt dit neer op het volgende:

- werken buiten de kwetsbare periode;
- habitat en/of verblijfplaatsen ongeschikt maken;
- opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- begeleiding van de werkzaamheden door ecologisch deskundige.

Bij de planning van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van waterspitsmuis. De werkzaamheden worden opgestart buiten de meest kwetsbare periode, buiten de voortplantings- en winterperiode. De voortplantingsperiode van de waterspitsmuis loopt globaal van 15 maart tot 1 oktober. Het is niet bekend of de waterspitsmuis ook een echte winterrust houdt. In deze periode is de soort vooral kwetsbaar bij vorst en een sneeuwlaag. Afhankelijk van het seizoen en de weeromstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van waterspitsmuis.

Enkele weken voor de start van het grondwerk en buiten de kwetsbare periode worden de gehele planlocaties zoveel mogelijk opgeruimd en ongeschikt gemaakt als leefgebied voor de waterspitsmuis door het handmatig verwijderen van struiken, takken, dode vegetatie en dergelijke. Vervolgens wordt de vegetatie (machinaal) kort gehouden. Langs de oeverrand van de planlocaties moet een deel van de oever-/rietvegetatie behouden blijven om als dekking/rustplaatsen en migratieroute te fungeren. Bij het uitvoeren van de maaiwerkzaamheden en de graafwerkzaamheden wordt één kant op gewerkt om de dieren de kans te geven zelf het gebied te verlaten. In open water zal altijd naar een open einde gewerkt worden. De maai- en graafwerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode september tot en met november en van april tot en met maart. Langs de randen van de planlocaties worden ruige (en schrale) randen gecreëerd en/of behouden.

Om broedgevallen van broedvogels binnen de planlocaties te voorkomen worden er diverse maatregelen uitgevoerd. Er zijn diverse maatregelen mogelijk, zoals het ophangen van flappers en het regelmatig doorkruisen van het gebied. Aan de start van het project wordt bepaald welke maatregel toegepast kan worden zonder dat verblijfplaatsen van waterspitsmuis verstoord worden.

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de algemene zorgplicht. Er worden bijvoorbeeld geen werkzaamheden gestart tijdens de kwetsbare periode van de waterspitsmuis, otter en het broedseizoen van vogels. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat dieren gebruik maken van de verblijfplaatsen. Maatregelen bestaan onder andere uit het maaien van de oevers en het handmatig verwijderen van bijvoorbeeld struiken, takken en dode vegetatie. Tijdens de graafwerkzaamheden wordt één kant op gewerkt waardoor mogelijk aanwezige dieren zelf het gebied kunnen verlaten. Bij het werken in open water wordt richting een open einde gewerkt.

Daarnaast worden handelingen achterwege gelaten of extra maatregelen genomen om te voorkomen dat door de werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt. Er wordt voor gezorgd dat werkzaamheden niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nachttactieve soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook worden zo weinig mogelijk verstoringsbronnen ingezet als aggregaten of verlichting. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden staat een deskundige ecoloog paraat voor vragen en onvoorziene situaties.

Na afloop van de werkzaamheden zijn er natuurvriendelijke oevers langs het Reitdiep aanwezig. In loop van tijd komt de begroeiing langs de oever terug en ontstaat er een optimaal leefgebied voor de waterspitsmuis. Wel wordt het beheer en onderhoud zodanig geregeld dat er geen opschot komt, dit vanwege eventuele negatieve effecten op weidevogels.

Door het nemen van de eerder genoemde maatregelen hebben de mogelijk aanwezige dieren de mogelijkheid zelf de planlocaties te verlaten en zich te vestigen in leefgebied in de omgeving langs het Reitdiep en het Oude Diepje. In de nieuwe situatie vormen de planlocaties weer geschikt leefgebied en hebben de dieren weer de mogelijkheid terug te keren naar hun voormalig leefgebied.

Een ecologisch deskundige op het gebied van de waterspitsmuis zal een controle uitvoeren en het terrein vrijgeven indien er geen risico's aanwezig zijn. Bij onvoorziene situaties en vragen wordt met deze ecologisch deskundige contact opgenomen.

Door de uitvoering van bovenstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat er zowel tijdelijk als op lange termijn weer verblijfplaatsen / essentieel leefgebied terug komt.

Gunstige staat van instandhouding

De waterspitsmuis wordt in alle provincies in Nederland aangetroffen, maar heeft de laatste decennia een dalende trend laten zien in aantallen en verspreiding. De soort wordt dan ook beoordeeld als vrij zeldzaam en staat op de Rode Lijst als 'kwetsbaar' (NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren). De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snelstromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en met een ruig begroeide oever waar voldoende schuilmogelijkheden aanwezig zijn. Binnen deze gebieden hebben zowel mannetjes als vrouwtjes hun eigen territoria. Door werkzaamheden als de aanleg van waterwegen, de drainage van landerijen, het verwijderen van oevervegetatie en watervervuiling verdwijnen er steeds meer leefgebieden van deze soort. Het verdwijnen van leefgebieden is terug te zien in een daling in aantallen van de soort. Om verdere daling van de aantallen van deze soort tegen te gaan is de waterspitsmuis opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Aangezien de graafwerkzaamheden tijdelijk van aard zijn, er in de omgeving leefgebied aanwezig is en er in de nieuwe situatie nieuw leefgebied van de waterspitsmuis aanwezig is hebben de werkzaamheden, met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, geen grote onomkeerbare gevolgen voor de (potentieel) aanwezige lokale populatie. Door het nemen van aanvullende maatregelen, zoals het werken buiten de kwetsbare perioden (buiten december tot en met februari en april tot en met augustus) en/of het ongeschikt maken van het leefgebied voorafgaand aan de werkzaamheden, hebben de (mogelijk) aanwezige waterspitmuizen voldoende mogelijkheden om zich te verplaatsen naar het leefgebied in de directe omgeving langs het Reitdiep en het Oude Diepje. De mogelijke gevolgen van de werkzaamheden hebben op deze manier geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis.

Door de uitvoering van de eerder genoemde maatregelen en de beschikbare (permanente) alternatieven, is zeker dat dit project niet zal leiden tot negatieve effecten op de lokale populatie of de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven, en naar verwachting kan toenemen in de toekomst, en dat de gunstige staat van instandhouding van waterspitsmuis gewaarborgd blijft.

4 Conclusie

Op basis van de ingediende aanvraag blijkt dat de alternatievenafweging voor deze activiteit in dit plangebied voldoende is onderbouwd en het belang van de activiteit voldoende is aangetoond. Met de maatregelen zoals uitgewerkt in de voorschriften wordt het effect als gevolg van de geplande activiteit in het plangebied voldoende beperkt en blijft de gunstige staat van instandhouding van waterspitsmuis gewaarborgd.

4.1 Eindconclusie

Om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van verbodsbepalingen zoals in de volgende tabel weergegeven.

Omdat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de soort in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden, is de aanvraag voor ontheffing:

voor de volgende soort	voor artikel 3.10 lid 1a ¹	voor artikel 3.10 lid 1b ¹
waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)	niet aan de orde	toegekend

¹Het betreft de verbodsbepalingen:

lid 1a, opzettelijk doden of vangen;

lid 1b, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;

Omdat er geen sprake is van een overtreding van een verbodsbepaling, is de aanvraag voor artikel 3.10 lid 1a niet van toepassing.

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor de soorten en verbodsbepalingen zoals is weergegeven in bovenstaande tabel. De activiteit kan daarmee in het omschreven plangebied binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften gerealiseerd worden.

Consequenties

Wat u verder kunt verwachten

Bij besluit ontheffingverlening is het toegestaan de werkzaamheden uit te voeren zoals in de aanvraag uiteengezet is, voor plangebied en periode zoals omschreven in het besluit.

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten algemenere vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat deze vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Voor meer kwetsbare soorten met een ongunstige staat van instandhouding dient hiervoor een aanvullende ontheffing aangevraagd te worden.

Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist. Kwetsbare akker- en weidevogels worden sinds kort, ten gevolge van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht, ook tot deze groep van vogels met jaarrond beschermd nest gerekend.

Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden verbodsbepalingen overtreden worden ten aanzien van andere soorten dan die waarop het besluit van toepassing is, dient u de werkzaamheden stil te leggen en aanvullend ontheffing voor deze soorten aan te vragen.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.8 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 3.10 Wnb

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
 - h. in het algemeen belang, of
 - i. bestendig gebruik.

Artikel 5.3 Wnb

1. Aan een vrijstelling, vergunning of ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
2. Een vrijstelling, vergunning of ontheffing kan onder beperkingen worden verleend.
3. Vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen kunnen aan een geldigheidsduur worden gebonden.
4. Het is verboden te handelen in strijd met de bij een vergunning of ontheffing gestelde voorschriften.

Loket	
Wettelijk domein	Wet natuurbescherming, soorten
Gebieden	Niet gebiedsgebonden
Ontheffing	Eenmalig
Dossiernummer KIWI	K23497
Documentnummer KIWI	2020-114186
Zaaknummer Squit	GR-VERG-2020-000518

Contactpersoon	
Bedrijfsnaam	
Contactpersoon	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
Emailadres	

Gegevens project	
Projectnaam	
Locatie werkzaamheden	
Startdatum werkzaamheden	
Einddatum werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	

Versturen aan
<p>Dit formulier dient zodra de aanvang van het werk bekend is per mail te worden ingediend bij de provincie Groningen, maar minimaal 7 dagen van te voren, naar loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van; 'Meldingsformulier Wnb soorten Start werkzaamheden Oevers Reitdiep, Garnwerd (K23497)'</p>